

PLAN MOT DISKRIMINERING, TRAKASSERIER OCH KRÄNKNINGAR

INLEDNING

Planen innehåller:

- Vad som styr vårt arbete med planen mot diskriminering, trakasserier och kränkningar.
- Valda delar ur NorrtäljePedagogernas värdegrund/Trolleboandan.
- Definitioner.
- Kartläggning för att identifiera risker.
- Analys och åtgärder.
- Uppföljning.
- Rutin för akuta situationer.

Syftet är att målinriktat motverka, förebygga och förhindra att kränkande handlingar, diskriminering och trakasserier förekommer på våra förskolor eller att barn på andra sätt får begränsade möjligheter.

VAD STYR VÅRT ARBETE MED PLAN MOT DISKRIMINERING, TRAKASSERIER OCH KRÄNKANDE BEHANDLING:

Lag om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (2018:1197)

FN:s konvention om barnets rättigheter (benämns fortsättningsvis som barnkonventionen) definierar 42 artiklar som styr och rättigheterna gäller för alla barn i de länder som skrivit på konventionen.

Barnkonventionen uttrycker ett förhållningssätt till barn som sätter barnet i fokus vid beslut eller åtgärder som kan beröra ett enskilt barn eller barn i grupp. Rättigheterna gäller oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder eller ekonomiska förutsättningar.

Artiklarna 2, 3, 6 och 12 kallas för grundprinciper.

- Artikel 2 handlar om alla barns lika värde och rättigheter. Ingen får diskrimineras.
- Artikel 3 anger att det i alla åtgärder som rör barn i första hand ska beakta vad som bedöms vara barnets bästa. Begreppet barnets bästa är konventionens grundpelare och vad som är barnets bästa måste avgöras i varje enskilt fall samt att hänsyn ska tas till barnets egen åsikt och erfarenhet.

- Artikel 6 understryker varje barns rätt till liv, överlevnad och utveckling. Artikeln handlar inte bara om barnets fysiska hälsa utan också om den andliga, moraliska, psykiska och sociala utvecklingen.
- Artikel 12 lyfter fram barnets rätt att bilda och uttrycka sina åsikter och får dem beaktade i alla frågor som berör barnet. När åsikterna beaktas ska hänsyn tas till barnets ålder och mognad.

Diskrimineringslag (2008:567)

Diskriminering enligt diskrimineringslagen innebär att någon missgynnas eller kränks. Missgynnandet eller kränkningen ska ha samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Skollag (2010:800) 1 kap 5§

I skollagen 1 Kap 5 § står det att utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkningar.

Förordning SFS 2011:681 (Svensk författningssamling)

Om barns deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling.

Läroplan för förskolan (Lpfö 18)

I läroplanen för förskolan står det att den som verkar inom förskolan ska främja aktning för människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män, flickor och pojkar, samt solidaritet mellan människor. Inget barn ska i förskolan bli utsatt för diskriminering på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etniska tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder, hos barnet eller någon som barnet har anknytning till, eller för annan kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas.

Norrteljepedagogernas mål: "..... -barnets behov av trygghet får aldrig åsidosättas." Se Värdegrund/Trolleboandan.

VÄRDEGRUND/TROLLEBOANDAN (valda delar)

NORRTELJEPEDAGOGERNAS UTBILDNING BYGGER PÅ:

- Trolleboandan - " Vi ska se situationen utifrån barnet och inte från vår egen personliga värdering. Våra utmaningar ska ges utifrån barnets behov av trygghet. Barnets behov av trygghet ska styra vårt handlande. Barnets behov av trygghet får aldrig åsidosättas."
- ett flexibelt förhållningssätt där barnets behov av trygghet står i centrum genom tillåtande, lyssnande och engagerade pedagoger.
- Lärandet löper som en röd tråd i allt vi gör tillsammans.
- Barn ska få känna sig hörda i en tillåtande miljö med rutiner som går att ändra.
- Skapa goda relationer med föräldrar genom att lyssna och agera utifrån deras funderingar och oro.
- Erbjud en god pedagogisk verksamhet där omsorg, fostran och lärande bildar en helhet.
- Gränser istället för regler.
- Vi vill att barnen ska ha en rolig, lärande och utforskande lek samt att deras stjärneögon ska lysa

NORRTELJEPEDAGOGERNAS MÅL

Normer och värden

Vi strävar efter att:

- barnen ska utveckla empati, respekt och kamratskap genom att känna sig hörda och att allas åsikter blir belysta.
- barnen ska utveckla sin sociala förmåga genom att lära sig lyssna och kommunicera med andra och hantera konflikter där pedagogerna finns med för att trösta, lära och handleda.
- pedagogerna ska bemöta och bejaka barnens olika känslor.
- barnen ska utveckla förståelse för demokratiska värderingar

Utveckling och lärande

Vi strävar efter att:

- barnen ska bli varse sitt eget lärande och därmed utveckla en tro på sin egen förmåga.
- barnen ska få lära på sitt sätt.
- förskolan ska inbjuda till en miljö som är utforskande, utmanande, estetisk, ordningsam och tillgänglig för alla barn.

Barns inflytande

Vi strävar efter att:

- barnens känslor ska bli accepterade och bekräftade.
- bidra till att barnen utvecklar självtillit och förmåga att uttrycka sina egna tankar.
- barnen ska vara delaktiga i sitt eget lärande.
- lägga grunden för att barnen ska förstå demokrati genom att delta i beslutsfattande processer på förskolan.

Pedagogernas ska:

- ha Trolleboandan i fokus.
- alltid ha barnens trygghet, lust och nyfikenhet som utgångspunkt.
- reflektera över sitt förhållningssätt gentemot barn, vårdnadshavare och kollegor.
- bemöta föräldrarna med värme genom att vara lyhörda, flexibla och professionella.
- visa intresse för och ta del av aktuell forskning om förskolan.
- ta ansvar för arbetslagets utveckling och verka för en kommunikation som stärker arbetslaget.

DEFINITIONER

Trakasserier och kränkande behandling

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker en människas värdighet. Det kan vara:

- Fysiska - att bli utsatt för knuffar, suckar och miner.
- Verbala - hot, svordomar, öknamn.
- Psykosociala - utfrysning, alla går när man kommer.
- Texter och bilder - klotter och lappar.

Trakasserier

Är uppträdande som kränker en människas värdighet och som har samband med:

- Kön - kvinna/man
- Etnisk tillhörighet - någon tillhör en grupp av personer som har samma nationella eller etniska ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.
- Religion eller annan trosuppfattning - någon som tror på en högre icke-världslig makt eller gud.
- Funktionsnedsättning - varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en människas funktionsförmåga.
- Sexuell läggning - tex homosexuell, bisexuell, transsexuell och heterosexuell läggning.
- Könsöverskridande identitet eller uttryck - att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom klädsel eller annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett kön.
- Ålder - uppnådd ålder i antal år. Förutspå inte att kunnande naturligt hör ihop med en viss ålder.

Kränkande behandling

"...ett uppträdande som utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen kränker ett barns värdighet." (Skollagen 6 kap 3§)

- Synonym till kränka: förolämpa-såra.
- Motsatsord till att kränka: glädja-värna.
- Kan vara att retas, mobba, frysa ut någon, knuffas eller att rycka någon i håret.
- Utgångspunkten är den individuella upplevelsen och att den som uppger att han/hon blivit kränkt alltid måste tas på allvar.
- Kränkningar kan äga rum mellan barn-barn, vuxen-barn och vuxen-vuxen.

Diskriminering

Är när någon på osakliga grunder behandlar en människa sämre än andra och missgynnandet har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, funktionsnedsättning, könsöverskridande identitet eller uttryck eller ålder.

Lagen förbjuder sex former av diskriminering:

- **Direkt diskriminering:** Direkt diskriminering är när någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan i en jämförbar situation. För att det

ska räknas som diskriminering ska missgynnandet ha samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna.

- **Indirekt diskriminering:** Indirekt diskriminering är när det finns en regel eller en rutin som verkar neutral men särskilt missgynnar personer med visst kön, viss könsidentitet eller uttryck, viss etnisk tillhörighet, viss religion eller annan trosuppfattning, viss funktionsnedsättning, viss sexuell läggning eller viss ålder. Då kan regeln vara diskriminerande, trots att det är samma regel som tillämpas för alla.
- **Bristande tillgänglighet:** Bristande tillgänglighet är när en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att en verksamhet inte genomför skäligen tillgänglighetsåtgärder för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning.
- **Trakasserier:** Trakasserier är ett agerande som kränker någons värdighet och som har samband med en eller flera av de sju diskrimineringsgrunderna. Det kan handla om kommentarer, nedsättande skämt, gester eller utfrysning.
- **Sexuella trakasserier:** Sexuella trakasserier är ett uppträdande av sexuell natur som kränker någons värdighet. Förutom kommentarer och ord kan det vara att någon till exempel tafsar eller kastar närgångna blickar. Det kan också handla om ovälkomna komplimanger, inbjudningar och anspelningar.
- **Instruktioner att diskriminera:** Instruktioner att diskriminera är till exempel när någon ger en order eller instruerar någon som är i beroendeställning att diskriminera någon annan.

De sju diskrimineringsgrunderna

- **Kön:** Begreppet kön innebär att någon definierar sig som kvinna eller man.
- **Könsöverskridande identitet eller uttryck:** Med könsidentitet och könsuttryck avses i lagen att någon inte definierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel (eller på annat) sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön än det som registrerats för hen vid födelsen. Begreppen omfattar dels en persons mentala eller självupplevda könsbild, dels hur någon uttrycker det som kan kallas personens sociala kön, till exempel genom kläder, kroppsspråk, smink eller frisyr.
- **Etnisk tillhörighet:** Med etnisk tillhörighet menas en individs nationella och etniska ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande. Alla människor har en eller flera etniska tillhörigheter.
- **Religion eller annan trosuppfattning:** Med religion avses religiösa åskådningar som exempelvis hinduism, judendom, kristendom och islam. Annan trosuppfattning innefattar sådana övertygelser som har sin grund i eller

samband med en religiös åskådning, till exempel buddism, ateism och agnosticism.

- Funktionsnedsättning: Med funktionsnedsättning menas varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga. Det är alltså något som en person har, inte något som en person är. Tillfälliga begränsningar av en persons funktionsförmåga är inte en funktionsnedsättning i diskrimineringslagens mening.
- Sexuell läggning: tex homosexualitet, bisexualitet och heterosexuallitet etc.
- Ålder: Uppnådd ålder i antal år.

KARTLÄGGNING, ÅTGÄRDER OCH UPPFÖLJNING

Under läsåret 23/24 har denna plan varit ett prioriterat arbetsområde. Alla pedagoger har hösten -23 gått en kurs digitalt om normer vilken varit ett stöd i våra diskussioner och arbetet med planen. En arbetsgrupp har arbetat mer intensivt med planens färdigställande. Under våren ska arbetsgruppen ta fram metoder för att kartläggning, åtgärder och uppföljning ska ske på ett systematiskt sätt.

Avdelningarna för de äldre barnen ska genomföra trygghetsvandringar inomhus för att vi därefter utvärdera om det är en bra metod. Varje läsår börjar varje avdelning med ett projekt inom Normer och värden som sedan ligger till grund för den fortsatta undervisningen under året.

Kartläggning

- Kartläggning ska ske utifrån diskrimineringsgrunderna med hjälp av bilaga 2 (mall till undersökning av diskrimineringsgrunderna). Det ska framgå hur den har genomförts. Identifierade risker kommer att redogöras här fortsättningsvis.

Åtgärder

- Utifrån kartläggningen ska pedagogerna beskriva vilka konkreta och uppföljningsbara åtgärder som ska genomföras.? Vem ansvarar och när? Åtgärder kommer att beskrivas här fortsättningsvis.
- Redogörelse för hur barnen görs delaktiga i trygghetsarbetet.

Uppföljning

- Pedagogerna ska vid varje kartläggning följa upp att planerade åtgärder genomförts.

RUTIN FÖR AKUTA SITUATIONER

A) POLICY

NorrteljePedagogerna accepterar inga former av trakasserier eller kränkande behandling. Om detta förekommer ska rektorerna omedelbart informeras och utreda. Utredningen ska omfatta både den som blivit utsatt och den som utfört kränkningen. Den ska dels leda fram om barnet blivit utsatt för kränkning på det sätt som skollagen anger utgöra kränkande behandling eller inte och vid ett ja ska de åtgärder som krävs genomföras för att de kränkande handlingarna ska upphöra.

- Vi arbetar för en gemensam uppfattning om vad som menas med trakasserier och kränkningar och vad/hur vi ska agera.
- Vuxen närvaro i barnens lekar både inne/ute. Viktigt att vuxna sprider sig för att hinna uppfatta skeenden i barnens lekar och kunna ingripa/stötta innan en lek urartar.
- Diskutera värdegrundsfrågor med barnen.
- Att arbetslagen har en levande diskussion om värdegrund/"Trolleboandan".
- Att arbetslagen har en nära och förtroendefull föräldrakontakt.
- Att vi på alla våra möten har värdegrundsfrågor som en fast punkt.

B) UTREDA/ÅTGÄRDA

Exempel på beteende vi inte accepterar

Uppträdande som kränker någons värdighet:

Fysiska - knuffar, slag, sparkar, suckar, etc.

Verbala - hota, förolämpa, reta, härma, prata illa om någon, etc.

Psykosociala - utesluta någon, ignorera, skratta åt någon, etc.

Text/bild - klotter, foton, lappar, etc.

Uppträdande som kränker någons värdighet och har samband med diskrimineringsgrunderna: kön, könsidentitet/könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion, funktionsnedsättning, ålder och sexuell läggning.

Barn/barn

- Alla vuxna som ser/hör eller får kännedom om trakasserier/kränkningar via barnet själv, andra barn, personal eller vårdnadshavare ska reagera och agera omedelbart.

- Det direkta agerandet t ex frågor, samtal med alla inblandade kan ibland vara tillräckligt för att få händelsen klarlagd och utagerad. Vårdnadshavare/rektor ska informeras.
- Rektor ska informeras och tillsammans med berörd personal arbeta fram hur händelsen ska utredas. Dokumenteras enligt bil.3 (Incidentrapport) och sparas i anvisad pärm.
- Vid behov informeras vårdnadshavare och delges åtgärdsplan.
- Berörd personal samtalar med den/de som varit inblandade och alla får ge sin version av det inträffade.
- Uppföljning ska ske med barn/vårdnadshavare/rektor att åtgärdsplanen varit tillräcklig. Om inte vidtas ytterligare åtgärder.

Vuxna/barn

- Vuxna ska omedelbart reagera och säga till om någon vuxen (personal eller vårdnadshavare) kränker eller trakasserar ett barn.
- Undvik känsliga diskussioner när barnen är närvarande. Samtala med den vuxne i enrum och fråga hur den tänkte.
- Rektor ska informeras och samtalar med berörd personal. Rektor ansvarar för utredning/åtgärder/dokumentation.
- Uppföljning med berörd personal. I förekommande fall kan rättsliga påföljder bli aktuella.

Vuxna/vuxna (regleras i NorrtäljePedagogernas arbetsmiljöpolicy)

- Personal ska inte uttala sig kränkande eller nedlåtande om/till kollegor/vårdnadshavare.
- Om personal blir utsatt för hot från kollegor/vårdnadshavare ska rektorerna omedelbart informeras. Rektor samtalar med berörda och ansvarar för utredning/åtgärder/dokumentation.